

Tytuł: DZIENNIK GAZETA PRAWNA
Data: 25.01.2010
Autor: Ewa Matyszewska

Planowanie podatkowe

Dochód z funduszy inwestycyjnych zamkniętych nie jest opodatkowany

Fundusze inwestycyjne zamknięte, jako element planowania podatkowego, pozwalają osiągnąć znaczne korzyści. Przykładowo każdy dochód uzyskany przez FIZ nie będzie podlegał opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

Ewa Matyszewska

Mówiąc o planowaniu podatkowym, najczęściej ma się na myśli działania zmierzające do zgodnego z prawem ograniczenia obciążeń podatkowych związanych z konkretną transakcją, np. sprzedażą udziałów czy przedsiębiorstwa. Jak podkreśla Paweł Tomczykowski, doradca podatkowy, partner w kancelarii Ożóg i Wspólnicy, istnieją również metody optymalizacji podatkowej pozwalające na zminimalizowanie obciążeń podatkowych związanych z bieżącym prowadzeniem działalności gospodarczej. Ponieważ są to działania umożliwiające osiągnięcie znacznych oszczędności i poprawę płynności finansowej, niejednokrotnie ich zastosowanie umożliwia osiągnięcie przewagi konkurencyjnej.

Fundusz inwestycyjny

Jednym z najbardziej efektywnych sposobów planowania podatkowego pozwalającym osiągnąć tak daleko idące korzyści jest działanie za pośrednictwem funduszu inwestycyjnego zamkniętego (FIZ). Paweł Tomczykowski wskazuje, że polskie regulacje - ustawa o funduszach inwestycyjnych - przewidują możliwość tworzenia trzech rodzajów funduszy inwestycyjnych - funduszu inwestycyjnego otwartego, specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego i właśnie FIZ. Fundusze tworzone są przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych (TFI) za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego (KNF). Szczególna popularność FIZ w planowaniu podatkowym spowodowana jest najmniejszymi ograniczeniami przy jego zakładaniu, bieżącym zarządzaniu, jak i możliwościach inwestowania zgromadzonych w FIZ środków.

- Ustawa o funduszach inwestycyjnych pozostawia znaczną swobodę co do ustalania zasad działania funduszu w jego statucie, dzięki czemu możliwe jest dostosowanie FIZ do wymagań i potrzeb danego inwestora - podkreśla Paweł Tomczykowski.

Dodaje, że istotną z punktu widzenia inwestora cechą FIZ jest również możliwość emitowania przez nie certyfikatów inwestycyjnych do zamkniętego kręgu podmiotów. Tym samym adresatem całej emisji certyfikatów może być wyłącznie jeden inwestor.

Korzyści podatkowe

Osiągnięcie korzyści podatkowych za pośrednictwem FIZ jest możliwe dzięki zawartemu w art. 6 ust. 1 pkt 10 ustawy o CIT podmiotowemu zwolnieniu funduszy inwestycyjnych od podatku dochodowego. Oznacza to, że jakkolwiek dochód uzyskany przez FIZ nie będzie podlegał opodatkowaniu podatkiem dochodowym. Tym samym - jak tłumaczy Paweł Tomczykowski - FIZ może reinwestować całość osiąganego dochodu bez pomniejszania go o podatek dochodowy.

Ustawa o funduszach inwestycyjnych zawiera ograniczenia co do możliwości inwestowania środków przez FIZ. Fundusz może m.in. inwestować w zbywalne papiery wartościowe, wierzytelności, udziały w spółkach z o.o., waluty, instrumenty pochodne, instrumenty rynku pieniężnego, nieruchomości i prawa

użytkowania wieczystego. FIZ może również, w pewnym zakresie, udzielać innym podmiotom pożyczek.

Ponadto FIZ podlega zawartym w ustawie o funduszach inwestycyjnych limitom koncentracji. Przykładowo, papiery wartościowe lub instrumenty rynku pieniężnego wyemitowane przez jeden podmiot, udziały w tym podmiocie oraz przysługujące wobec niego wierzytelności nie mogą stanowić, co do zasady, więcej niż 20 proc. aktywów funduszu. Podobnie jeśli celem FIZ jest prowadzenie inwestycji w nieruchomości, musi ich nabyć co najmniej cztery, przy czym zaangażowanie w jedną nieruchomość nie może przekroczyć 25 proc. wartości aktywów funduszu.

Tworzenie struktury

Paweł Tomczykowski wskazuje, że polskie przepisy dopuszczają stworzenie takiej struktury, która pozwala ograniczyć uciążliwości związane z limitami koncentracji kapitału przez FIZ oraz - co ważniejsze - pozwala na prowadzenie działalności gospodarczej zwolnionej od podatku dochodowego.

Struktura taka jest możliwa dzięki szczególnym właściwościom spółki komandytowo-akcyjnej (SKA). Zgodnie z przepisami kodeksu spółek handlowych, SKA jest spółką osobową, wobec czego na gruncie ustawy o PIT i ustawy o CIT pozostaje podatkowo transparentna.

- Oznacza to, że podatnikiem podatków dochodowych nie jest sama spółka osobowa, lecz jej wspólnicy. SKA będąc jednak spółką hybrydową - posiadającą pewne cechy spółek kapitałowych - emituje akcje w sposób analogiczny do spółki akcyjnej. Ponieważ akcje SKA są papierami wartościowymi, FIZ może w nie inwestować - stając się tym samym wspólnikiem (akcjonariuszem) poszczególnych spółek - argumentuje Paweł Tomczykowski.

Jego zdaniem ma to konsekwencje w dwóch aspektach. Po pierwsze, spółek, w których akcjonariuszem jest FIZ, nie obejmują ograniczenia co do prowadzenia działalności gospodarczej czy inwestowania wynikające z ustawy o funduszach inwestycyjnych. Oznacza to, że mogą one prowadzić np. działalność handlową, usługową czy deweloperską. Po drugie, dzięki wspomnianej transparentności spółek osobowych podatnikiem podatku dochodowego nie jest SKA, lecz zwolniony z podatku dochodowego FIZ.

- Dzięki temu działalność gospodarcza prowadzona w ramach SKA jest zwolniona z opodatkowania podatkiem dochodowym - mówi Paweł Tomczykowski.

Wskazuje też, że w przypadku wdrożenia przedstawionej struktury opodatkowanie osiągniętych w jej ramach dochodów może - ale nie musi - pojawić się dopiero w przypadku wypłaty zgromadzonych przez FIZ środków jego uczestnikom. W tym celu uczestnicy FIZ mogą zbyć posiadane certyfikaty inwestycyjne na rzecz osób trzecich lub zbyć je na rzecz FIZ w celu umorzenia. Jeśli statut FIZ na to zezwala, możliwa jest również wypłata zysków funduszu na rzecz uczestników bez odkupienia certyfikatów inwestycyjnych.

Rozliczenie podatkowe

Zarówno ustawa o PIT, jak i ustawa o CIT nie przewidują szczególnych zasad opodatkowania zbycia certyfikatów inwestycyjnych w FIZ na rzecz osób trzecich. Transakcja taka jest więc opodatkowana tak jak zbycie innych papierów wartościowych. Przychodem jest w tym przypadku kwota uzyskana ze zbycia certyfikatów inwestycyjnych, a kosztem wydatki na ich nabycie. W przypadku zbycia certyfikatów na rzecz FIZ w celu ich umorzenia przez osoby fizyczne pobierany jest zryczałtowany podatek w wysokości 19 proc. Transakcja taka jest rozliczana przez FIZ jako płatnika, który jest zobowiązany przy dokonywaniu wypłaty pobrać podatek dochodowy. W przypadku osób prawnych zbycie certyfikatów inwestycyjnych na rzecz FIZ jest rozliczane na zasadach ogólnych. Koszty uzyskania przychodów nie występują - tak na gruncie ustawy o PIT, jak i ustawy o CIT, gdy wypłata środków z FIZ następuje bez odkupu certyfikatów inwestycyjnych (quasi-dywidenda). Podobnie jak w przypadku zbycia certyfikatów na rzecz FIZ w celu umorzenia, FIZ jest płatnikiem zryczałtowanego 19-proc. podatku na rzecz osób fizycznych. Dla osób prawnych otrzymane środki będą natomiast

stanowiły przychód opodatkowany na zasadach ogólnych.